

kunglig spis

Bellman och kungen smorde kråset på Stadshuskällaren

År 1676 var Södra stadshuset ännu inte färdigbyggt. Men det fanns kungligt beslut att 140 000 liter vin per år fick införas till husets krog – Stadshuskällaren. Nu blev det brått att ordna så att magistraten, rådmännen, som hade speciella privilegier, kunde njuta av de fina vinerna. Källarmästaren Daniel Idman hyrde tillfälligt andra lokaler.

Text: Elisabeth Brenning

Södra stadshuskällaren stod klar 1680 och verkade i Södra stadshuset till början av 1800-talet. Förutom serveringsrum på flera plan fanns bagarstuga, kök och brygghus. I brygghuset stod en 250 liters kopparkittel för att brygga öl och svagdricka.

Vinskänkarna

De första källarmästarna kallades vinskänkar. De utbildades under minst sju år som lärlingar och blev därefter gesäller. För att sedan gå vidare och bli mästare måste man kunna föra bok. Sofia Margareta Jöransson tog över verksamheten år 1743, som änka efter maken Johan. Om henne vet vi att hon verkar ha varit en driftig person. Hon ville bland annat ha det smutsiga taket ommålat och fick det.

Bland gästerna fanns flera av den

tidens kändisar. Kung Fredrik 1 var där då hans älskarinna Hedvig Taube fyllde 17 år och Ulla Winblad hade bröllopfesten här då hon gifte sig andra gången. Troligt är att även Bellman tagit några supar här och att Carl von Linné som studerade lik i Anatomiska teatern, kan ha blandat sig med rådmän och borgare. Källarstugan hade gott rykte.

Dryckerna och maten

Det serverades rhenskt, franskt och spanskt vin, brännvin och öl. Vindragare fraktade tunnorna från skeppen och en tulltjänsteman kontrollerade att vinet inte blandats ut.

Inga matsedlar finns kvar men typiskt för 1700-talet var: Vilt, fisk från Mälaren och Saltsjön och odlad fisk från dammar i staden. Kräfter,

aladåber och grönsaker tillagades efter säsong och givetvis korvar, skinkor, pastej, ost och stekar. När sockerbruken gjorde strålande affärer med sockerrör fanns sockrade desserter att tillgå.

Fajansfat från Rörstrands porslinsfabrik, tillverkat år 1770. Tillhör Stadsmuseets samlingar. Konstnär troligen Henrik Wilhelm Berg eller Philip Boivie. Foto: SSM.

Stop tillverkat år 1784. Tillhör Stadsmuseets samlingar. Foto: SSM.

På 1990-talet återställdes Källarstugan till 1700-tal efter madam Jöranssons beskrivning. Foto: Göran Fredriksson. SSM.